

ORUQU

Puccinipulvis Pulvispulvis & Pulvispulvis.

ՀԱՄԱՌՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՌԻՐԵԹ. 5 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1841

26 () ၇၈၈၈၈ :

Հրամանեցող Վլ սեմուլթիւնը աղէկ զիտէ թէ մէկ կառավարիչ մը ինչպէս պիտի կատարէ իր պարտաւորութիւնը, և ինչ ընելու է ժողովրդոց ոգտին պաշտպանութեանը համար որ Բստուածային նախահնամուլթիւնը իբրև անգլին գանձ մը յանձնած է՝ Կորին Վեհափառութեանը: Վիտէ նաև որ պարտաւոր է հսկելու առանց կողմնասիրութեան որ արգարութիւնը հաւասար ըլլայ տէրութեան ըողոր հպատակներուն վրայ, ու ասոր համար պատուէր ալ տրուած է ձեզի որ անդադար ջանք ընէք ամմէն կերպով քաղցրութեամբ և մարդասիրութեամբ վարելու անոնց հետ:

Ուստի ձեր վսեմութիւնը գիտցած ըլլայ որ առևտրական գործողութիւններուն համար խիստ հարկաւոր է զօրաւոր պաշտպանութիւն մը ընել վաճառականներուն և սեղանաւորներուն (սառագաններուն) որոնք աս օրվան օրըս իրենց զբամազելովը և պատուովը կը գլխաւորեն վաճառականութիւնը Տէրութեան բոլոր բաւաքներուն մէջ . վասն որոյ կառավարութեան պարտքն է արդարութիւն և պաշտպանութիւն ընել անոնց ամմէն գործքերուն :

Լճակն բանէն առաջ կառավարիչը պարտաւոր
է որ հոգայ իր բուն հպատակներուն օգուտը, ու

Հարկ եղած միջոցները բանեցրնէ ժողովրդոց հարա-
տուութեանը համար, աւելի ջանք ընելով անոնց օգ-
տին բան թէ բարեկամ տէրութեանց հպատակնե-
րուն օգուտը :

Մէկ իշխան մը թէ որ բարի նախանձ ունենայ իր ժողովուրդը յաջողութեան մէջ պահելու, ամփնէն տեսիլ ան բանին ջանք կընէ սրտի մոռօք. նմանապէս Նորին Վհատաւութիւնը կը կամի որ իր պաշտօնակալները մեծ փութով հոգ տանին վաճառականութեանը օգտին, և տէրութեան հրպատակաց պաշտպանութիւն ընելով հարկ եղածին չարի դիւրացընեն անոնց առևտուրը արդարութեան կանոնին համեմատ՝ որն որ Նստուածային օրէնքով յանձնըված է կառավարիչներուն ՚ի գործ զնելու:

Մինչև հիմայ քանի մը պատճառներ արգելք ե-
լան կառավարութեանը որ աս բանին վրայ հոգ տա-
նի . բայց Վեհափառ Արքան իր սովորական վե-
հանձնութեանէն շարժեալ բաղձալով որ իր ժողո-
ւուրդը բարեկեացութիւն և յաջողութիւն վայելէ ,
պահագաւ որ հարկ եղած հրամանները տըըւի Տէ-
սութեան բոլոր կառավարիչներուն՝ ոչ աս բանին
վրայ մասնաւոր ինտալք մը ունենան . վասն որոյ աս
հրամանները խրկւելեցան ամէն տեղ :

Կերթապէս ձերլ՝ սեմութիւնը պարտի ձեռնտու
լլալ Բարձրագոյն Գրանը հաստակաց առևտը
ական գործողութեանցը . աղատութիւն և պաշտ
անութիւն շնորհելով անոնց ինչպէս որ բարեկամ
էրութեանց հպատակներուն կրլլայ . ու անանկ հոգ

տանիւ անոնց սեփական բարեյաջողութեանը վրայ՝ որ ամբէն մարդ ազատ մնալով որ և իյէ հարստահարութենէ, կատարելապէս հաւասար ըլլան մեր սրբազան օրինաց կանոնին համեմատ :

Նորին Վսե . Ռահիր պէյ մեծ մաքսապետը ,
մէկ տեղ ժողովեց եւրոպացի գլխաւոր վաճառա-
կանները , որպէս զի անոնց միաբանութեամբը խոր-
հի ինչ որ պէտք է ընէլ մաքսէն ապրանք փախցու-
նէլը արգիլելու համար : Կը յուսանք որ աս կերպով
կը դադարի ան գէշ սովորութիւնը՝ որն որ միտ
լնաս կուտայ (Բարձրագոյն) Իրանը և վաճառակա-
նայ օգտին :

— Սխրբէ հմինն՝ որ ամմէն տարի 'Վորին Վե-
նափառու թէան ընծաները Վեբբէ կը տանի, կի-
նակօրը Իսպրիտար անցաւ, և երեկ մեկնեցաւ
նկէյ իր տեղը երթալու :

— Լըսաւ թէ Ս. Պօլթէնէֆ, որ իր տէրութեան
ը կողմէն Բէղլըլուրկ կանգնված էր, վերստին
նըղունելու է Կոստանդնուպօլսոյ Ռուսաց դեսպա-
նութեան պաշտօնը՝ որն որ մեծ խոհմութեամբ վա-
նայ շատ ժամանակէ՛ր վեր :

— Կ. Վսե. Մ. Կոմսը փոնթրուայի գաղղիացոց
եսալանը՝ երթալու հրամանը ընդունեց իր տէրու
հենէն - Բայց կէրեայ թէ նոյեմբեր ամսուն մեկնի
իտի աս քաղաքէն :

— Լնգղիական շոգենաւը Լշէոն կոչված ան

ԻՆՏԵՆՍԻՎՆԵ ՊԵՏԱՌՈՒԹԻՒՆ :

Լ՛իմէք կամ երջանկութիւն :

(շարունակութիւն և վերջ :)

Ս'եճ նեղութիւն կրեցի անհամար ճամբորդութիւններ ընելով, ու բնաւ բան մը չի չաճեցայ այլ ամէն տեղ իմացայ և տեսայ լմարդոց միօրինակ չարութիւնները ու անոնց կերպ կերպ յիմարական ձևերը: Աղլուեցայ անախորժ բերկրութիւններէն որոնք վայրկեան մը ևս կատարեալ ուրախութիւն չի տըւին ինծի, այլ հակառակը ինչպէս գերեզմանին դուռը հասուցին զիս: Ունայն փառասիրութեան մը ետեւէ իյնալով՝ ծանր գործքերու մէջ ինքզինքս նեղեցի, բայց վերջը փոխանակ վարձք մը ընդունելու, յայտնի տեսայ խղճընելու աղետալի չուանը: Ենթադրութեամբ խաբւեցայ ինքնահաճոյ կնիկէ մը որ երեսանց սէր ցուցունելով իմ վրաս՝ այնքան շողոքորթեց զիս և գրգռեց իմ սիրտս քաղցր յոյսերով, որ հիմայ ապրին անդին ժուռ կուգամ, և ուր երթալս չի գիտ-

նալով ինքզինքէս ալ տաղտկացած եմ : Ո՛հ, ո՞րքան
լաւ կը լլար թէ որ մնայի ան դաշտերուն մէջ ուր ծնած
եմ և պարզմոտութեամբ ապրէի : Կերակուրը որ հոն
կուտէի անտրուեստէր, բայց միշտ տխրեցածս կը թու-
էր՝ ինծի : Հանդերձներս թէպէտ շատ հասարակ էին,
բայց ի՞նչպէս լաւ կը պահպանէին զիս եղանակներուն
անբարեխառնութենէն, քան թէ այն հանդերձները որ
շինել տուի նորաձեւութեան փոփոխական բաղձանքով :
Եղբարիկ էր իւրճիթս, բայց ո՞րչափ հանգարտութիւն
կը վայելէի հոն, և ո՞րքան քաղցր էր իմ քունս որ առանց
անհասոյստութիւն մը զգալու երկար կը ննջէի : Հօրեկը
կը պարապէի ոչխարներս պահպանելու կամ հողագոր-
ծութիւն ընելու, բայց նախամեծար սեպւելու արժանի
էր այն զբաղմունքը քան դատարկ մնալը՝ որն որ անբաժա-
նեկ ընկեր ըլլալով ձանձրութեան, շատ անգամ ան-
տանելի նեղութիւններով շարունակեց զիս : Եւո՛ր, շատ
իրաւունք ունի ան պատուական ծերը . Եստուծոյ կող-
մանէ պատահեցաւ ինծի որ ուղղէ իմ ծուռ ընթացքս .
սնոր ձայնը՝ բարերար Եստուծոյ ձայնն է որ կը կանչէ
իս դէպի չիտակ ճամբան՝ ուսկից որ ես մոլորեցայ, ուս-

տի պէտք է որ հս անոր հետեւի՝ ու ամենեւին չի բաժնը-
ւիմ անկէց :

Վերը նշյն գիշերը աստնկ մտմտութենով անցուց, առաւտտուն կանուխ արշալոյսը ծագելուն պէս բարի ծերունիին քովը գնաց և աղաչեց անոր ընդունիլ ղինքը իր քովը որ այնուհետև անոր հետ վայելէ այն երջանկու թիւնը՝ որն որ մինչև անաստինը ամէն տեղ կը փնտրուէր քայց ամենէին էր կրնար ձեռք բերել: Վրմ' ծիծաղ ըլլալով ծերը՝ ուրախ եմ ըսաւ, որ այսօր մեր պարզ անմեղ կենանք երեկվոնէ աւելի նրշանիկ կերեալ քեզի: Բայց պոս կենանքը քնզի յարմար է, և երջանկութիւնը չ' միայն դաշտերու մէջ կը բնակի, այլ թէ որ ուզես՝ քրնաս գտնուլ զայն նաև աղմկալից քաղաքներու և հաստութեան մէջ, բաւական է որ միշտ սիրտդ հասնդարտ յաչես, գոհը լլաս ունեցած բարիքներու վրայ, ու սանձ ղնես աւելորդ ցոնկութիւններուն որ անյաք բնութիւն են: Նաև դատարկութենէն հետև կենալով՝ հաստատ ործի մը պարտպիտ, ասկէց աւելի բռն չի պահանջէր երանկութիւնը:

Լ. շէկ գիտենալ, ըստու Լիւիւք, որ քու թատրի խորատանն էր:

Օգոստոսի ամիսը Թաղուհի օտար տեղի վրա Թիւնքէն հաճախական լուրեր կը հաղորդէին միշտ : որոնք կը ցանկանային բարեկամութիւնը հաստատու պահել իրեն հետ :

Հաճութեամբ սրտի կը ծանուցանէ ձեզ , Թե կատարելապէս ի դուրս գրուեցաւ 1840 յուլիս 3 ի դաշնագրութիւնը որ բրաժ էր Բրուսիայի Թաղուհի , Բարսիլայեայ , Բաւարացի () ամենեւեմ ինքնակաշիւն հետ : Աւրաքանութեամբ կը մտնային Թե Կաղիլայի տեղութեան դաշնակից տեղութեանց հետ ունեցած վեճը բոլորովին զաղրեցաւ , ու դաշնագրութիւնը ի դուրս գրուեցաւ :

Ն . Վ . կը յուսայ վստահութեամբ որ զխառնոր տեղութեանց միտքանութիւնը բոլոր գործառնութեանց համար , որոնք Լաւրայի օգտին կը վերաբերին , հաստատուն պատճառ մը կը լըլայ մշտնջենաւոր խաղաղութեան :

Կը ծանուցանէ նաեւ Թե Պարսից զօրքերը Կաղիլայ քաղաքը պարպելէն ետքը , Ն . Վ . հրամայեց իր զեապանին Պարսկաստանու որ Կէհրան դաւնայ :

Բայց կը ցաւի որ Չինմաչին մէջ գտնուող լիւկատար իշխանութիւն ունեցող անգղիացիներուն չինաց կառավարութեան հետ սկսած դաշնաբնէրը՝ հաճելի վախճան մը չունեցան . ստոր համար հարկ եղաւ որ Չինմաչին գտնուող անգղիական նաւերն ալ աւելի առաջ երթան : Բայց Ն . Վ . Եհափառութիւնը դեռ հաստատուն յոյս ունի Թե չինացւոյ կայսրը պիտի ընդունի լիւկատար իշխանութիւն ունեցողներուն առաջարկած իրաւացի խնդիրը :

Ն . Վ . երջանիկ կը համարի զինքը իմացնելով ձեզի որ Սպանիայի ու Փորթուգալի մէջ եղած վեճը 1830 ին դաշնաց գործադրութեանը վրայով , ու Կաթոլիկ գետին մէջ նաւարկութիւնը կանոնաւորելու համար , Ն . Վ . Եհափառութեան միջնորդութիւնով սիրով կարգի գրուեցան , աւ երկու տեղութեանց պատին ալ պահելով :

Կանաւայի բրաժ պարտքը հասարակութեան օգտին համար , մեծ արգելք մը կը լըլայ միացեալ գաւառներուն բարեկամութեանը : Ն . Վ . իշխանութիւն տրվաւ ընդհանուր կառավարիչին որ սա բաւար ծանուցանէ Կանաւայի ժողովոյն . ու կը պատկերէ որ ձեզ յանձնելին վկայական Թուղթերը , յուսալով որ սրտանց հոգ կը տանիք այն նիւթերուն վրայ որ խիստ շահաւոր է Կանաւայի յաջողութեանը ու Բնդիլայի զօրութեանը :

Պարոններ հասարակաց խորհրդարանին :

Կիտիք ստուգել Թե Ն . Վ . Եհափառութիւնը մեծ համարում ու վստահութիւն ունի ձեր անկեղծութեանը ու նախանձաւորութեանը վրայ , որով ջանք կընէք հասարակութեան հարկաւոր դրամաւորելու ձեռք բերել . նմանապէս վերջի Բաւարական շնորհած Գումարներուն գործածութեանը համար :

Միւրոններ և Պարոններ :

Ն . Վ . յատկապէս պտտուիլից մեզ յայտնել ձեզի որ Կանաւայի , Չինմաչին ու Միջերկրական ծովու մէջ պատահած անցքերուն համար չափէ զուր ծախքերը և բաւական զօրք պահելու հարկաւորութիւնը որ ունինք պահպանելու համար մեր ընդարձակ երկիրները , կը ստիպեն մեզ որ խորհրդէ Թե ինչ միջոց պէտք է արգելք ի դուրս գրել :

Նեղ , տեղութեան եկամուտները կը լըլային համար :

Ն . Վ . կը ցանկայ որ սա բանը անանկ կերպով մը ի դուրս գրուի որ բնաւ ծանրութիւն չըլլայ իր ժողովուրդին . նաեւ աղէկ խորհելէն ետքը որ դուք կարող ըլլաք սա պարագաներուն մէջ հոգ տանիլ այն տուրքերուն վրայով որ օտար երկիրներէն եկած վաճառքներուն վրայ գրված են : Բնեցեք ուրեմն գուցէ յիշեալ տուրքերուն մէջ քանին բիչ են կամ Թե չափէ զուրս ըլլալով առուտուրներուն վրա նաւ կը հասցունեն :

Կանաւայ քննեցեք Թե չըլլայ որ պաշտպանութիւնը որով վրայ ուրիշ իրաւունքներ ալ հիմնեալ են , վնասակար կերպով տարածւած ըլլայ հասարակաց տուրքերուն ու երկրին օգտին վրայ :

Ն . Վ . կը կամի որ քննէք ցորենի առուտուրին համար հաստատուած օրէնքը . դուք պիտի որոշէք Թե այն օրէնքները ծանրութիւն տրվող են հարկաւոր պաշտպանները հոգալու , ու արգելք կը լըլան արգելք սա առուտուրին . . . :

Ն . Վ . շատ կը ցաւի որ իր հպատակներէն բազմաթիւ անձինք հիմնալու հիմայ գործ մը չի գրուելով պարապ ժուռ կուգան . ուստի իր սրտին մեծ բաղձանքը սա է որ ձեր որոշմունքները խոհեմութեամբ ըլլան , ու միշտ բարեխաղութեան մէջ պահեն իր սիրելի ժողովուրդը :

ԵԳԻՊՏՈՍ

Լղեքսանդրիա , 25 օգոստոս : Ն . Վ . Սէհմէտ Լիի փաշան իր որդւոյն Սաիտ ակէյին Կոստանդնուպոլիսէն դաւնալուն կը սպասէ , ու կը պատրաստուի իր Կայսրս երթալու . արգէն իր մեծ ժողովը որու նախագահ է Էրիք փաշան նոյն մայրաքաղաքը գացած է :

Եփրատ գետին մէջ նաւարկութիւն ընողները վերադառնալու ճախարհ զիջուածներու պատահեցան : Լաիկո շոգենակերը՝ որոնք միշտ նոյն գետին մէջ կը բանին , մօտեցաւ աւաղի վրայ նստեցան նաւատիրքները ստիպվեցան որ դուրս հանեն իրենց պաշտպանները ու գետեզերքը փոքրիկ բանակ մը կազմելով՝ հոն բնակին որպէս զի կարող ըլլան զիրենք պաշտպանել Թե որ արաբացի զոյգերը վրանին յարձակվելու ըլլան :

Սօտ օրերս խել մը խառվասէր մարդիք չորս բարոյ շէյխի մը հետ մէկ ըլլալով փաշային պալատը գացին . իբր Թե ազատութիւն խնդրելու համար բանտը գրեւոր տաճիկ մը որ իր կնիկը սպաննած էր : Բայց քաջասիրտ փաշան իր խոհեմութեամբ աղէկ հասկըցաւ որ ասոնց միտքը աղմուկ հանել է . ուստի բռնել տրվաւ խկոյն շէյխը ու արքայ խրկեց . նմանապէս քանի մը հոգի ևս սա խառվայոյց մարդկանց գլխաւորներէն իրենց արժանաւոր պատիւը ընդունեցին :

Լղեքսանդրիայի անգղիացի վաճառականներուն գրած նամակը Կորին Բարձրութեան Սէհմէտ Լիի փաշային :

Լղեքսանդրիայի մէջ ընկող անգղիացի վաճառականները մեծապէս ուրախացան իրենց զօրաւոր վերադառնալու հաստատուելուն ու բարեկամութիւնը :

Նր նորոգվելուն համար Սէհ Բարձրութեանը և ձեր Բարձրութեանը մէջ :

Իրենց հիւպատոսը դաւնալուն վրայով կը փութան որ ձեր Բարձրութեանը ցըցուցած պաշտպանութեանը համար իրենց երախտագրութիւնը չը նորհակտութեամբ յայտնեն . վասն զի խառվութեան ատենը ձեր պաշտպանութեամբը ամենեւին նեղութիւն մը չի կրելով հանգստութիւն վայելեցին :

Սատի իրենք ալ ջանացին որ բարեկարգ և անկեղծ ընթացքով մը արժանի ըլլան ձեր Բարձրութեան պաշտպանութեանը :

Հիմայ ջերմեւանդ սրտիւ կը բարեկամեցին որ բարեբաստիկ ըլլայ ձեր Բարձրութիւնը և ձեր վաւակները . նաեւ բարօրութիւն վայելէ ան ժողովուրդը՝ որ Լստուած ձեր խնամքին յանձնած է . և կը յուսան որ ասկէ ետեւ բնաւ քակվելու չէ բարեկամութիւնը՝ որն որ ձեր Բարձրութիւնը ունեցաւ Լնդ վկայեցոյ տեղութեան հետ :

Ստորագրեալ .		
ժ . Էրիք	Թ . Պէլ	Ս . Թէրի
Լ . Թէրպըրն	Լ . Մէլին	ժ . Թայպէլի
Վ . Փիշ	Լ . Թոտ	ժ . Գրինտ

ԼԱՍՈՐԵՍԵԱՆ

Պէրութ , 17 օգոստոս . Լսորեստան կառարկալ հանդարտութիւն կը վայելէ : Բանի մը օր կընէ որ Լիբանանու իշխանը հոս եկաւ երկու փաշայով , սա երեւելի անձինքը երկար խորհուրդ ըրին աստիճանաւոր շէյխերուն հետ , և կը հաստատեն Թե խօսեր են տարեկան հարկի կարեւոր խնդիրին վրայօք՝ որն որ որոշեցաւ Թե լեւնաթնակները վճարեն 1,750,000 դահիկան . սա որոշմունքը շատ հաճելի եղաւ անոնց մանաւանդ պատերազմի աղետները ասանկ ըլլալ կը պահանջէին : Բակէց ի զատ վաճառականները շատ գոհ են ան զլըրութեանը համար՝ որ շնորհեցաւ իրենց Թե որքան մեծաքս զուրս ելլայ , անոր մաքսը նոյն ապրանքէն հատուցանելու են :

Թայսր փաշան Լաւրեստոյի կառավարիչը անցած ամսու 29 ին հոգալէ (Լաֆայ) հասաւ տաճիկի Փռէկաթով մը՝ որն որ քիչ ժամանակէն մեկնեցաւ , սա պաշտօնատարը ցամաքը ելլալէն ետքը : Ս . Պանտիէրա ծովակալը ութ օր է որ հոս եկաւ , որու շատ պատիւ եղաւ Լալմիուր հրկեղութեան տները ցըցուցած մարդասիրութեանը , և օգնութիւն հասնելուն համար :

Իրեք հատ Բնդիլայեայ պատերազմի մեծ նաւեր շիւնիի առջեւ եկան . և նոյն տեղը կեցան ուր որ անցած տարի անգղիացի և տաճիկ զօրքերը ցամաք ելան :

Բնդիլայեայ ձեռագործները (մանիֆաթուրան) օրէ օր շատնալու վրայ է քաղաքի մէջը . իրեք ամսը մէջ հինգ նաւ եկաւ լեցուն ապրանքով և Լսորեստանի բոլոր կողմերը տարածվեցաւ :

Կամակուրի վերջին լուրերը կը ծանուցանեն Թե շատ հանդարտ է քաղաքը . առուտուրը բիչ մը հոգի առաւ Պաղտատու նոր կարաւանը հասնելուն պատճառով :

Լստրիական Փռէկաթը Վէնէէ՛ կոչւած՝ որու կը հրամայէ Ս . Պանտիէրա ծովակալու . սա օրէր լըլա ճամբայ ելաւ Բքեա երթալու . բայց երեկ ա

